

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: חודש אלול

ההפטרה: "ענין סוערה" (ישעיה נד)

האט,
עוד 35 יום
יום הדין!

פרשת ראה - שבת מברכיך

ראש חודש אלול יחול א"ה בימים שלישי ורביעי
מולדו ביום שלישי בשעה 10:44 ו-15 חלקים

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא, כו)

אמר ר' אלעזר: משאמר הקב"ה הדבר הזה בסיני באותה שעה "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב", אלא מאליה הרעה באה על עושי הרעה והטובה באה על עושי הטובה. כלומר מצד הבריאה עצמה אין שום רע, העונשים, הייסורים והמוות המצויים בעולם נובעים מכוח הטוב ולא מכוח הרע, שכן העונש הוא אמצעי שעל ידו האדם מתעורר להטיב את דרכו ולתקן את מעשיו וחזר בתשובה, ואם עושה כן העונש טוב עבורו. אך הבא בטרוניה ומבעט בייסורים ואינו משפר דרכו, העונש רע עבורו. הכול תלוי בבחירתו של האדם! יעזרנו ה' לבחור בטוב ולזכות לרוב טובה הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

"ביום אתם לזה אלוהיכם..." (יד, א)

אמר רבי שלמה מקרלין: החטא הגדול ביותר, כשיהודי שוכח כי הוא בן מלך. רבי אברהם מסלונים פירש ברוח הדברים את הכתוב במשלי: "מוסר ה' בני אל תמאס", שהקב"ה מטיף מוסר לאדם: "בני"- הלא בני אתה, בן מלך. אל תמאס אל תלכלך את עצמך בחטאים כי לא יאה לבן מלך להתלכלך. (ממעיינות הנצח)

איך עושים תשובה בנושא צניעות?

השקפת היהדות

אישה שאינה מתלבשת בצניעות חוטאת בשני מישורים: *בבין אדם למקום- שעברה על ציווי השם יתברך שציווה על הצניעות *ובין אדם לחברו- הכשילה את הרבים במראות לא צנועות, לכן בנוסף לתיקון המעשים קרי ההתלבשות בצניעות הנדרשת צריכה גם לכפר על חטאה במישור של בין אדם למקום הכוללת 3 שלבים: חרטה, וידוי וקבלה לעתיד. היינו תתחרט בכל לב שהלכה בחוסר צניעות, תתוודה לפני השם יתברך בפיה ותקבל על עצמה שלא להתלבש כך יותר, וזה החלק הקל! כי יש כאן גם את המישור של בין אדם לחברו הכולל את כל האנשים שהחטיאה שהסתכלו עליה שהייתה לבושה בחוסר צניעות, **אם כן איך תתקן זאת? תעשה תשובת המשקל**, כלומר תזכה את הרבים בנושא ותרבה זכויות בעם ישראל כנגד החובות שיצרה כגון: תשכנע נשים אחרות להתלבש בצניעות, תחלק חומר בנושא, תעזור "לגופים" העוסקים בצניעות וחזרה בתשובה ע"י תרומה להם.

לקחת אחריות

מעשה שהיה

שמי יעל ואני בת 13, אני ילידה תוססת וחברותית אך בעיה אחת רצינית הייתה לי: חוסר אחריות, כאשר הורי הטילו עלי משימות בדרך כלל לא עמדתי בהן, מדובר על משימות שדורשות אחריות כמו שמירה על אחי הקטן, שמעון

העלון מוקדש לרפואתה השלמה של מירב בת רונית עמר בתוך שאר חולי ישראל

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב *שעון קיץ * סוף זמן ק"ש לשבוע הבעליט 8:45-8:46

כניסת שבת: 7:02 יציאת שבת: 7:52 יציאת ש"ס ר"ת: 8:42

מפלטו סי' קכ).

ט. צריך לומר את כל נוסח הוידוי גם שהוא בטוח שלא חטא בפרט מסוים המוזכר שם (ק. ולקו"י סי' קל"א סי' ד'). ואם יודע שחטא באיזה פרט שלא מוזכר בנוסח ראוי שיפרט אותו (כשהוא מתודה בלחש) (קו"י סי' תר"ז סי' ב).

י. בעת אמירת הוידוי צריך לעמוד (קו"י סי' תר"ז סי' ג) ולא להיסמך על שום דבר [באופן שאם ינטל אותו דבר יפול] (מג"א סי' קס). אבל זקן או חולה מותר להם להיסמך בשעת הוידוי (כס"ח סי' ק"א סי' י). וכולם צריכים לשוח קצת בעת אמירת הוידוי (כס"ח סי' ק"א סי' יב).

יא. יאמר את הוידוי בנחת ובמתינות ולא במרוצה ובלא הבנה, ויאמר בלב נשבר ונדכה וידע לפני מי הוא מתודה, ובשעת הוידוי עליו להכות ביד ימינו באגרופ על הלב בצד שמאל הכאה אחר הכאה בנחת (קס"ח יוסף ח"ג עמ' רכו) על כל מילה מהוידוי [מקום ההכאה 4 אצבעות מתחת לחזה (כס"ח סי' ק"א סי' תש"א סי' ג, תורת מועדים סי' א סי' ט)].

יב. אמירת הסליחות צריכה להיות בכוונה, בנחת, במתינות ובהכנעה יתירה. ויש לכוון באמירת י"ג מידות [באמירת ה' ה' ב'ג' ישים רווח ולא יאמרם ברצף], והחשוב ביותר בעת אמירת הסליחות והוידוי הוא לפשפש במעשים ולשוב בתשובה שלימה ולא לצעוק ולסלסל מבלי להבין (קס).

יג. האשכנזים נוהגים לתקוע בשופר בכל יום בשחרית (הרמ"א סי' תקפ"א סי' א) אך הספרדים לא נהגו כן, מ"מ יש נוהגים לתקוע בשופר בסליחות בשעת אמירת י"ג מידות ובקדיש האחרון של הסליחות (תורת מועדים סי' א סי' א) ויזהרו שלא לגרום הפרעה לשכנים שישנים (קס סי' א וחז"ע עמ' כד).

יד. הקטעים בסליחות שתיקנו בלשון ארמית אין ליחיד לאומרים אלא בציבור וכן י"ג מידות אין לאומרים ביחיד, אבל רשאי בדרך קריאה בעלמא בטעמי המקרא (חז"ע עמ' יא).

טו. המשכים קום באשמורת הבוקר לומר סליחות [צריך לבדוק ברכת התורה קודם אמירת סליחות (חז"ע עמ' ה)]. צריך להיזהר שלא ישן בתפילת שחרית, ומה גם שהוא מעוטר בתפילין שאסור לישון ויצא שכרו בהפסדו. ומי שאינו יכול להיזהר בזה עדיף שיאמר סליחות בחצות או לפני מנחה כדי שיוכל להתפלל שחרית כראוי (תורת מועדים סי' י).

טז. שליח ציבור הרצוי ביותר הוא בן תורה, (היודע ניוגוני הסליחות) ועדיף מכל חזן אחר, ועדיף שיהא בן שלושים, נשוי (ולקו"י ח"ה עמ' יט).

יז. נוהגים שהכותב מכתב לחברו בחודש אלול, כותב בתחילת המכתב: "לשנה טובה תכתבו ותחתמו" (כס"ח סי' תקפ"א סי' יח, חז"ע עמ' כו) וה"ה מכל מכתב שנשלח במדיה הדיגיטלית כדואר אלקטרוני וכדו' (ד.ע).

יח. על פי דין יש לבדוק מזוזות פעם ב-3.5 שנים (קו"י יו"ד סי' רל"א סי' א), מ"מ ממידת חסידות יש לבדוק תפילין ורחוקות כל שנה בחודש אלול (קו"י יח"ד ח"א סי' נט).

וכשיש צרות בבית יש לבדוק את המזוזות בחודש אלול ולא לחכות ל-3 שנים (כס"ח יו"ד סי' רל"א, קול יעקב סי' ג, רוח חיים פלאגי קס, פת"ש סי' ג קס ועוד).

תשובה הלכה למעשה

✓ צריך כל אדם להתחזק ולעשות בדק בית במעשיו ובהנהגותיו ולקבל על עצמו קבלות טובות. לכן מן הראוי שיעשה רשימה של דברים שנכשל בהם ויתחרט ויתוודה עליהם (ואם חטא בבין אדם לחברו צריך לבקש גם מחילה מחברו). ויקבל על עצמו קבלה אחת או שתיים מתוך הרשימה שאותם יתקן ויקיים בכל כוחו, ובהם יעמוד במשך כל השנה כולה (שער אלוף עמ' וח).

✓ צריך אדם לקבוע זמן לחשבון נפש בכל יום כדי שיוכל לעקוב אחר "הקבלות" שקיבל על עצמו ויבחן את מצבו הרוחני בשאר התחומים (האיד"א במורה א"כע קמז, מפילת יקדים עמ' טו, אור לציון זכרון הכסה עמ' קיט). **וירשום "קבלותיו" וישנו אותם מידי יום.** (שערי תשובה עמ' ה').

אחים ואחיות יקרים! עומדים אנו בפתחו של חודש אלול – חודש הרחמים והסליחות, שידו של הקב"ה פשוטה לקבל שבים יותר מבכל זמן אחר בשנה, זה הזמן לשבת ולהחליט על מה לחזור בתשובה ולא לחכות לרגע האחרון שאז טרודים בהכנות הרבות לחג.

חנויות בגדים אשדוד שמוכנות למכור בחנותם שמלות וחצאיות ארוכות עד הקרסול וחולצות צנועות יפנו לטלפון 08-8644452 ואנו נפנה אותם לסיטונאים ונפרסמם בל"נ לתועלת הרבים

מעוניינים להקים מניין נץ באשדוד בבית כנסת ברית יצחק רח' אברהם שפירא אזור ו'
נא לפנות לפל': 052-5985100

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

כן ה-3. העניין היה מתחיל בוויכוח עם אימא ובמקרים שאימא לא ויתרה הייתי יורדת בלי חשק ושומרת עליו כמה דקות, אחר כך הייתי אומרת לו: "תשחק אני הולכת לרגע..." והרבה פעמים "הרגע" הזה נמשך 20 דקות, וכשהייתי חוזרת הייתי מגלה שהוא חזר בינתיים לבד הביתה, וזה עוד במקרה הטוב. במקרה הפחות טוב הוא היה בוכה וסביבו חצי מהשכנות שהסתכלו עלי בצורה ביקורתית ואמרו בלי מילים: "איזו מן ילדה חסרת אחריות את", ואז הגיעה הפעם עליה אני רוצה לספר: בפעם הזו אחי לא עלה הביתה וגם לא עמד ובכה, הוא החליט שהוא הולך לחפש אותי. בשלב מסוים אמי ירדה ושאלה אותי: "איפה שמעו?" אפילו לא זכרתי איפה השארתי אותו, התחלנו לחפש אותו וכשלא מצאנו הזעקנו חצי מהשכונה. הרגשתי מאד גרוע וידעתי שעשיתי מעשה חמור מאד. שמעון נעלם, ורק אחרי כמה שעות הוא סוף סוף נמצא. הוא חצה כבישים מסוכנים, עלה לאיזה בניין ודפק על הדלת, ברוך השם את הדלת פתחה אישה זקנה, שהשיגה איכשהו את הטלפון שלנו, היא התקשרה ואנו מיהרנו אליה. אימא חיבקה אותו ושאלה למה הוא לא חיכה לי, והוא השיב שהוא חיפש אותי כי חשב שהלכתי לאיבוד.... אימא הודתה לאישה הזקנה אך זו אמרה לאמא: "אני רוצה לספר לבת שלך סיפור שלאחריו אני כמעט בטוחה שהיא בעזרת השם תשתנה".

אמא נפרדה מאיתנו והיא החלה לספר: "כפי שאת רואה אני כבר לא צעירה, אני בקושי רואה, רק צלליות ולא יותר, אני לא יכולה לנסוע לבד לשום מקום. כבר שנים יש לי חלום לנסוע לאירופה, לפקוד קברי צדיקים וגם לנפוש קצת, פניתי לאחר מחברותי ושאלתי אותה אם היא רוצה להצטרף אלי. חברתי אמרה שאין באפשרותה עקב מצבה הבריאותי אבל יש לה נכדה בת 19 שממש רוצה לנסוע לאירופה, אבל להוריה אין כסף לממן לה את הנסיעה. "מצוין, אני אשלם לה את הכרטיס ואת כל השהות ובתמורה היא תלווה אותי ותעזור לי" השבתי. נקבע תאריך, נרכשו כרטיסים ועל הדרך רכשתי לבחורה מזוודה חדשה ואף שלחתי אותה לרכוש ביגוד, פינקתי אותה פינוק מושלם". "הלואי עלי" אמרתי, "נחתנו ב- 10:00 בבוקר בשדה התעופה ונסענו למלון שהוזמן מראש, במלון היא אמרה לי: "תשמעי, יש לי כאן חברה שגם הגיעה לכאן לטיול, אני רק קופצת אליה וחוזרת מיד", הסכמתי ואפילו שמחתי שיש לה חברה, אך התברר שהקפיצה שלה ארכה 9 שעות תמימות, את מבינה? היא עזבה ב- 11:00 בבוקר וחזרה ב- 8:00 בערב, ליבי יצא מדאגה, לא הבנתי מה קרה לה, כל כך דאגתי ופחדתי עד ששכחתי שאני רעבה ולא אכלתי דבר, ופתאום היא הופיעה כולה התנצלויות: "אני מצטערת, חברה שלי פשוט סחבה אותי לראות כמה אתרים, לא שמתי לב שהזמן עבר" ארך לי זמן להרגע והבחורה הבטיחה שדבר כזה לא יחזור והיא תהיה צמודה אלי כל הזמן, למחרת היא לקחה אותי לקבר של צדיק אחד, כל הזמן האיצה בי לסיים את התפילה בחיפזון, החזירה אותי למלון ושוב נעלמה עד הערב. כך עבר שבוע שלם שמתוכו היא היתה איתי אולי 4 שעות, כשראיתי שאני כלואה בחדר במלון הקדמתי את הטיסה חזרה תמורת תשלום הגון. חזרנו יחד וכל הטיסה הייתי שרויה בכעס נורא ולא החלפתי איתה מילה על שניצלה אותי וכך פגעה בי. כשהגענו לשדה תעופה לא הסכמתי שתיסע איתי, נתתי לה כסף ואמרתי לה שאסתדר בכוחות עצמי ואני לא רוצה לראות אותה יותר. זה הסיפור וכעת תעשי בו מה שאת רוצה".

התחלתי לבכות, הבנתי מדוע סיפרה לי את הסיפור. היא ליטפה את ראשי ואמרה: "אני לא חושבת שאת כמורה, יש הבדל גדול, את רק בת 13 והיא בת 19, אבל אני חושבת שאם בגיל 13 מישהו היה עוצר אותה, אולי היא לא הייתה מגיעה לדרגות כאלה של אנוכיות וחוסר אחריות", "מה אני עושה עכשיו?" שאלתי את הזקנה, "יש לי רעיון, אך לפני כן רציתי לשאול אותך: האם אני יכולה לסלוח לצעירה הזו שככה התייחסה אלי?", חשבתי קצת ואמרתי: "אני חושבת שאין סליחה ואין מחילה להתנהגות כזו". "כך גם אני חשבתי, אך לפני ראש

השנה הלכתי לרב חשוב וסיפרתי לו את כל מה שקרה, הוא הזדעזע ואמר שקשה לו לענות, אך לאחר כמה דקות הוא חיך ואמר: "את יודעת מה? הסיפור הנורא שסיפרת הוא כמו משל, ויש לו נמשל והוא החל להסביר: "מה שעברת זהו משל לקשר לבורא עולם שרבים מבני מתרחקים ממנו, אנו אומרים בכל יום: "מודה אני... שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה, אמונתך", למה אמונתך ולא אמונתנו? בכל לילה נערך משפט ובו הנשמות שלנו מבטיחות לתקן את מעשיהן ולדבוק בבורא עולם ובמצוותיו, והוא משיב לנו את נשמותינו ואנו קמים לבוקר חדש, האם אנו מקיימים את מה שהבטחנו? לא תמיד. ואז בא לילה נוסף ושוב אנו מבטיחים ו..... שימי לב! כמה כעסת אחרי שבוע שבו צחקו עליך, חשבי כמה הקב"ה אמר לכעוס על כל ברואיו שמבטיחים לו הבטחות ולא מקיימים אותם, וכך עוברים שבוע וחודש ושנה, ועדיין הוא מאמין לנו וסולח ועל כן אנו מודים לו מיד כשאנו פוקחים עיניים: "תודה רבה אלוהים שהחזרת לי את הנשמה כי ריחמתי עלי וגם האמנת בי אע"פ שאני לא ראוי לאמון כי הפרתי אותו כ"כ הרבה פעמים". אלוהים סולח לנו אף על פי שאנו מפרים את ההבטחה שלנו כל כך הרבה פעמים, אולי גם את תמצאי כוח לסלוח לאותה צעירה לא אחרית ולהאמין שהיא תשנה את דרכיה". הזקנה הביטה בי ואני ידעתי שאשתנה ואכן קיבלתי על עצמי מאותו יום ואילך להיות אחראית ובוגרת יותר.

פינת ההלכה

הלכות חודש אלול

א. מראש חודש אלול ואילך, ארבעים יום קודם יום הכיפורים הם ימי רצון סליחה וכפרה לישראל לפי שאז ה' קרוב לבניו וידו פתוחה לקבל שבים יותר מזמן אחר (קל"ט ע"י קה"ס ס"א) וראוי להזדרז בתשובה, תפילה וצדקה בחודש זה (קל"ט ע"ס). וטוב יותר בימים אלו להרבות בסליחות ותחנונים עם הציבור מלמוד (כ"ה ס"י תקפ"א ס"ק ז) ודווקא אם מתבטלים קצת מהלימוד, אבל אם כל הלימוד כמעט נהרס כתוצאה מעייפות עדיף שימשיכו בלימודם כרגיל (חז"ע ימים נוראים עמ' ט). (וינהגו כבסעיף ה').

ב. יהא האדם ירא וחרד מאוד בחודש אלול מאימת המשפט הקרב ובא, ולא יאבד ימיו לבטלה אלא יפשט במעשיו בכל יום ויום ויתקן את הדרוש תיקון, וזה היה ראוי לעשות כל ימות השנה, אך לפחות יעשה כן בימים אלו (האד"א במורה ללכ"ע קמז).

ג. נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות (ש"ע ס"י תקפ"א ס"א), הספרדים מתחילים מ-ב' באלול (יום שני) (ס"ס מ"א ס"ק ג) והאשכנזים מתחילים ב- כ"ב באלול (הכמ"א ס"ס) ואין אומרים סליחות בשבת.

ד. הזמן הראוי ביותר לסליחות הוא באשמורת הבוקר לפי שבשעה זו מתעוררים חסדי ה' (כ"ה ס"ס ס"ק א) וזמנה מחצות לילה, אבל מצאת הכוכבים עד חצות לילה אסור לומר סליחות (האד"א ברכ"י יוסף ס"ק ג) מ"מ כשלא מתאפשר (באשמורת הבוקר, ובחצות) אפשר לומר סליחות בשעות הבוקר קודם שחרית או אחה"צ לפני מנחה (יח"ד ח"א ס"י נח).

ה. אברכים ובני ישיבות שאם ישכימו לסליחות עלולים להתבטל מסדר לימודם מחמת עייפות וכן מורים, מלמדים, פועלים ושכירים שאם ישכימו לסליחות לא יוכלו לעשות מלאכתם נאמנה פטורים, הם ישכימו במקצת הלילות בחודש אלול ובשחרית ימי תשובה, ומה טוב אם יאמרו סליחות בבוקר קודם שחרית או בערב לפני מנחה [כאמור לעיל] (חז"ע עמ' ח-ט).

ו. עדיף לומר תיקון חצות מאשר להשכים בעוד לילה לאמירת סליחות, ולכן מי שאינו יכול לקיים שניהם יעדיף אמירת תיקון חצות (ש"ע יוסף ח"א עמ' ח, אור לליון ח"א ס"י יב, ב"ח"י ס"א ויטל"ה ס"ט), ואם אומר את תיקון חצות ומיד אומר (בתוך חצי שעה) את הסליחות יאמר את הוידי בסליחות ולא בתיקון חצות (כ"ה ס"י א' ס"ק כג, אור לליון ח"ב פ"מה ס"מ), עיי' וילק"י ח"א ס"א עמ' דו). [שהוידי של הסליחות מעלתו גדולה מזו של וידי של תיקון חצות של יחיד].

ז. הוידי הוא האופן המעשי של תשובה יחד עם חרטה בלב וקבלה לעתיד (מועדים וזמנים ח"א ס"י נז). ולכן צריך בנוסף לוידי להתחרט בלב על המעשים הרעים וגם "לקבל לעתיד" שלא ימשיך עוד לעשותם (ס"פ).

ח. המנהג הוא שהחזן אומר את הוידי בקול רם והציבור בלחש (ולק"י ח"א עמ' שמה).

הטעם: היחיד מתוודה בלחש כדי שלא ישמע איש וידי חברו ויכלם, לפי שצריך לפרט חטאיו אבל שליח ציבור שמתודה באופן כללי בעד כולם צריך להשמיע קולו לרבים למען יזכרו וישובו (ולק"י ב"ס ש"ס הכמ"ע